

Λόγος περί παθών του αγίου Ισαάκ του Σύρου

/ Γνώμες

Ω τί γλυκεΐαι εισίν αι αφορμαί των παθών! Τα μεν γαρ πάθη ενίοτε δύναται τις κόψαι και εν τω μακρυσμώ αυτών γαληνιά και ευφραίνεται εν τω παύεσθαι αυτά, τάς μέντοι αιτίας λιπείν ου δύναται. Δια τούτο μη θέλοντες πειραζόμεθα. Και εν μεν τοις πάθεσι λυπούμεθα, τάς δε αφορμάς εμμένειν εν ημίν αγαπώμεν τάς αμαρτίας ουκ εφιέμεθα, τάς δε επιφερούσας ημίν αυτάς αιτίας μεθ' ηδονής δεχόμεθα. Τούτου ένεκεν παραίτιοι γίνονται τη ενεργεία αί δεύτεραι των πρώτων.

Ο τάς αφορμάς των παθών αγαπών υποχείριος εστίν άκων και μη βουλόμενος, και δεδούλωται τοις πάθεσιν. Ο μι-σών τάς ιδίας αμαρτίας παύσεται άπ' αυτών, και ο ομολογών αυτάς, τεύξεται της αφέσεως. Αδύνατον δε τινι την έξιν της αμαρτίας καταλιπείν, πριν έχθραν κτήσηται μετ αυτής και αφέ-σεως τυχείν προ της των πλημμελημάτων εξομολογήσεως. Η μεν γαρ ταπεινώσεως εστίν αληθούς αιτία, η δε κατανύξεως, από αισχύνης ακολουθούσης τη καρδιά.

Εάν μη μισήσωμεν τα μέμψεως άξια, ου δυνάμεθα αισθάνεσθαι της δυσωδίας της ενεργείας αυτών, ουδέ του βρώμου αυτών εν όσω φέρομεν ταύτα εν ταίς ιδίαις ψυχαίς. Έως ην απορρίψης το άτοπον εκ σου, ου γνώση ποία αισχύνη περιπεπλεγμένος εί, ουδέ την εξ αυτής ερυθρίασιν. Όταν δε εν άλλοις κατίδης το σον φορτίον, τότε μαθήση την επικειμένην σοι αισχύνην. Απόστα του κόσμου και τηνικαύτα γνώση το δυσώδες αυτού. Εάν γαρ μη αποστής, ου μη μάθης πώς, αλλά

μάλλον και ως όσμην καλήν περιβάλεις την δυσωδίαν αυτού και την γύμνωσιν της σης αισχύνης ως καταπέταμα δόξης λογίση.

Μακάριος μακρυνθείς από του κόσμου και του σκότους αυτού και μόνω προσεσχηκώς εαυτώ. Ου γαρ δύναται η διόρασις ούτε η διάκρισις ενεργήσαι ή υπουργήσαι τω εν μέσω των ματαίων ανατρεφομένω. Πώς γαρ η θολουμένη τούτου διάκρισις διακρίναι δυνηθείη το δέον; Μακάριος ο καταλείψας την κάρωσιν της μέθης αυτού και το ακόρεστον της κραιπάλης αυτού εν άλλοις κατιδών οποίον εστί. Τότε γαρ γνώσετε την ιδίαν αίσχύνην. Εν όσω δε τις την κραιπάλην της μέθης των αμαρτιών αυτού εν εαυτώ φέρει, ως ευπρεπή φαίνονται πάντα αυτώ τα υπ' αυτού πραττόμενα. Όταν γαρ η φύσις έξω γένηται της ιδίας τάξεως, εξίσου εστί, είτε οίνω είτε επιθυμίαις μεμεθυσμένη η. Διότι αμφοτέρα του καθηκοντος εκβάλλουσι και μίαν έκκαυσιν αμφοτέρα κινούσι εν τω σώματι, εν ω φέρονται. Οι μεν γαρ τρόποι διάφοροι, το δε συγκέρασμα εν. Και η μετάθεσις μεν μία, αι δε διαφοραί των αιτιών άνισοι τυγχάνουσι, διακρίνονται δε και κατά την υποδοχήν έκαστου.

Πάση άνέσει έπεται ταλαιπωρία και πάση δια Θεόν ταλαιπωρία, άνεσις ακολουθεί. Ει πάντα τα εν τω κόσμω τούτω φθορά υπόκειται, και η φθορά δια των εναντίων γίνεται, ή ενθάδε ή εν τω μέλλοντι αιώνι ή εν τω καιρώ της εξόδου.

Και μάλιστα τη εξ ακολασίας ηδονή ή τη κακοπαθεία τή εναντιουμένη τη ηδονή ταύτη, τη γινομένη δια αγιασμού και τούτο υπό φιλανθρωπίας οικονομεί ο Θεός ή εν αυτή τη οδώ ή εν τω τέλει αυτής γεύσασθαι της κολάσεως και της χαράς δια το πλούσιον αυτού έλεος ταύτην ως τίνα αμοιβήν, την δε ως αρραβώνα. Διότι ου κωλύει το κέρδος του αγαθού μέχρι της εσχάτης ώρας. Το μέντοι κακόν και κωλύει, δια το κακωθήναι τον άξιον κολάσεως, ως γέγραπται ο παιδευόμενος ενταύθα δια την ιδίαν αισχύνην, εκ της ιδίας γεέννης εσθίει.

Παραφυλάττου εκ του ιδίου αυτεξουσίου του προηγουμένουτης πονηράς δουλείας. Παραφυλάττου εκ της παρακλήσεως της προηγουμένης του πολέμου. Παραφυλάττου εκ της γνώσεως της προηγουμένης της των πειρασμών απαντήσεως, ως επί το πλείστον δε εκ της εφέσεως της προ της τελειώσεως της μετανοίας. Ει γαρ πάντες αμαρτωλοί εσμέν και ουδείς υπέρτερος των πειρασμών, ουδεμία άρα των αρετών υψηλότε-ρα της μετανοίας, ότι ουδέ τελειωθήναι δύναται το έργον αυτής πώποτε' προήκει γαρ αύτη πάσιν, αμαρτωλοίς και δικαίοις πάντοτε, τοις βουλομένοις σωτηρίας τυχείν, και ουδείς εστί όρος τελειώσεως, ότι η τελειότης και των τελείων όντως ατέλεστος. Δια τοι τούτο η μετάνοια ούτε καιροίς ούτε πράξει περιορίζεται έως θανάτου. Μνημόνευε ότι πάση ηδονή επομένη εστί η αηδία και πικρότης ως δευτερεύουσα.

Παραφυλάττου από της χαράς της μη έχούσης συνεζευγμένην την αιτίαν της αλλοιώσεως. Πάν γαρ ό κεκρυμμένην άνωθεν την οικονομίαν έχει, ου δύναται καταλαβείν ούτεγνώναι τον όρον και την αίτίαν της αλλοιώσεως αυτού.

Ἀπ'ἐκείνων φόβου, ὧν υπολαμβάνεις ὀρθότητα ἔχειν. Διότι ἐξωθεντης οδοῦ λέγεται τούτων οδεύειν. Εκείνος ὁ ἐν σοφίᾳ εἰδώς διοικήσαι τὴν οὐκράδα τοῦ κόσμου, ἀλλοίωσιν συνέμιξε πᾶσι τοῖς αὐτοῦ, καὶ τὸ ἐξωθεν τούτου σκίασμα ἐστίν. Ἔπεται τῇ ἀνέσει τῶν μελῶν ἢ τῶν λογισμῶν ἐκστασις καὶ φύρσις, καὶ τῇ ἀμέτρῳ ἐργασία, ἀκηδία, καὶ τῇ ἀκηδία ἐκστασις. Διαφέρει δὲ ἐκστασις ἐκστάσεως. Τῇ μὲν γὰρ πρώτητῃ ἐκ τῆς ἀνέσεως ἐκστάσει ἔπεται ὁ πόλεμος τῆς πορνείας, τῇδε δευτέρα τῇ ἐκ τῆς ἀκηδίας ἢ τοῦ ἰδίου ἡσυχαστηρίου κατάληψις καὶ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μετακίνησις. Τῇ δὲ ἐμμέτρῳ καὶ ἐπιπόνῳ διαμενούσῃ ἐργασία τιμὴ οὐκ ἐστὶ. Τούτων δὲ ἡ μείωσις μὲν πληθύνει τὴν ἡδονήν, ἡ ἀμετρία δὲ τὴν ἐκστασιν. Ὑπόμεινον τὴν ἀφροσύνην τῆς φύσεως σου, τὴν ἐν σοὶ νικῶσαν σε, ἀδελφέ, διότι ἡυτρέπισε γενέσθαι ἐν ἐκείνῃ τῇ σοφίᾳ τῇ αἰδίων ἐχούσῃ τῆς ἀρχῆς τὸν στέφανον. Μὴ δειλιάσης ἐκ τῆς ταραχῆς τοῦ ἀδαμιαίου σώματος, τοῦ εὐτρεπισθέντος γενέσθαι ἐν τῇ τροφῇ ἐκείνῃ, ἧς ἡ γνώσις ἐνθάδε ἐξωθεν τοῦ νοός τῶν σαρκικῶν τυγχάνει. Ἡνίκα ἀν ἐπιστῇ ἡ οὐράνιος εἰκὼν, ἥτις ἐστὶν ὁ βασιλεὺς τῆς εἰρήνης, μὴ ταραχθῇς ἐξ ἐναντίας τῆς ἀλλοιώσεως τῆς ταραχῆς τῆς φύσεως. Διότι πρόσκαιρος ἐστὶν ἡ ἐν τούτῳ κακοπάθεια τῷ μεθ' ἡδονῆς ὑποδεχομένῳ αὐτήν. Εοίκασι γὰρ κυναρίοις τὰ πάθη, τοῖς εἰωθόσι σχολάζειν τοῖς μακελλαρίοις, ἅτινα μόνῃ φωνῇ ἀποδιδράσκουσιν, ἀμελούμενα δὲ ὡς λέοντες παμμεγέθεις ἐπέρχονται. Εξουδένωσον τὴν μικράν ἐπιθυμίαν, ἵνα μὴ ἐνθυμηθῇς τὴν σφοδρότητα τῆς πυρώσεως αὐτῆς. Διότι ἡ ὑπὲρ τῶν μικρῶν πραγμάτων ὑπομονὴ τῶν μεγάλων πραγμάτων τὸν κίνδυνον ἀποσοβεῖ. Ἀδύνατον γὰρ κατακρατῆσαι τῶν μεγάλων πραγμάτων, εἰ μὴ νικήσῃς τὰ εὐτελέστερα. Μνημόνευε τῆς τάξεως, ἐν ἣ μὲλλεις γενέσθαι, ὦ ἀδελφέ, ἧς οὐκ ἐστὶν ἡ ζωὴ, ὡς ἡ διὰ τῶν χυμῶν ἔρπουσα καὶ κινουμένη, δι' ἧς συντρίβεται ἡ θνητότης. Καὶ οὐκ ἐστὶν ἐν αὐτῇ πύρωσις τῆς συγκράσεως, ἧτις σύγκρασις τῇ κολακείᾳ, τῆς ἡδονῆς κόπον παρέχει τῇ νηπιῳδῇ φύσει Ὑπόμεινον τὸν μόχθον τοῦ ἀγώνος, εἰς ὃν πρὸς δοκιμασίαν εἰσῆχθης, ἵνα λάβῃς παρὰ Θεοῦ στέφανον, καὶ ἀναπαύσῃ, διαπεράσας ἐκ τούδε τοῦ κόσμου. Μνημόνευε καὶ τῆς ἀνέσεως ἐκείνης, ἧτις οὐκ ἔχει πέρας, καὶ τῆς ζωῆς τῆς ἀκολακεύτου καὶ τῆς τάξεως τῆς τελείας καὶ τῆς ἀμετακινήτου οἰκονομίας καὶ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς καταναγκαζούσης ἀγαπήσαι τὸν Θεόν, τῆς κυριεύσεως τῆς φύσεως. Ἡς ἀξιωθείμην χάριτι Χριστοῦ, ὡς ἡ δόξα σὺν τῷ ἀνάρχῳ Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΝΕ΄: ΠΕΡΙ ΠΑΘΩΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΣΑΑΚ ΤΟΥ ΣΥΡΟΥ